

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 10

NOVEMBER 2020

**GEOGRAFIE P1
NASIENRIGLYN
(EKSEMPLAAR)**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 8 bladsye.

AFDELING A: KLIMAAT, WEER EN GEOMORFOLOGIE**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	A (droogte)		
	1.1.2	A (konveksie)		
	1.1.3	D (kweekhuisgasse)		
	1.1.4	D (troposfeer)		
	1.1.5	D (chloorfluoorkoolstowwe)		
	1.1.6	C (neerslag)		
	1.1.7	A (ryp)		
	1.1.8	C (sinoptiese weerkaart)	(8 x 1)	(8)
1.2	1.2.1	D (Cumulonimbuswolk)		
	1.2.2	H (Suurstof)		
	1.2.3	F (Osoon)		
	1.2.4	A (Insolasie)		
	1.2.5	B (Aardstraling)		
	1.2.6	C (Tropopause)		
	1.2.7	E (Verstrooiing)	(7 x 1)	(7)
1.3	1.3.1	Aardverwarming is die toename in die gemiddelde temperatuur van die aarde se atmosfeer.
(Konsep)	(1 x 1)	(1)
	1.3.2	Veranderde reën- en sneeupatrone
Veranderinge in diermigrasie en lewensiklusse
Minder sneeu en ys
Hoër temperature en meer hittegolwe
Sterker storms
Meer droogtes en veldbrande
Permafrost wat ontdooi
Beskadigde koraal
Stygende seevlakke
Warmer oseaan	(Enige 2 x 1)	(2)
	1.3.3	Metaan
Koolstofdiksied
Stikstofoksied
Osoon
Chloorfluoorkoolstof	(Enige 2 x 1)	(2)

1.3.4	Kragstasies en fabrieke verbrand fossielbrandstowwe Ontbossing Vee, veral beeste Spuitskannetjies stel CFK's en koolwaterstowwe in die atmosfeer vry Afvalstortings stel metaan in die atmosfeer vry Toenemende rysproduksie veroorsaak dat meer metaan vrygestel word	(Enige 2 x 2)	(4)
1.3.5	Verminder die algehele vrylating van kweekhuisgasse Gebruik sonenergie Verminder die emissie van metaan Bevorder volhoubare vorme van landbou Swaar boetes Verminder die bevolkingsgetalle Plant meer bome om op te neem Gebruik openbare vervoer Openbare onderwys	(Enige 3 x 2)	(6)
1.4	1.4.1	Somer	(1 x 1) (1)
	1.4.2	Gauteng	(1 x 1) (1)
	1.4.3	(a) Cumulonimbus	(1 x 1) (1)
		(b) Weerlig Haelstene Swaar reënval Donderstorms Bewolk	(Enige 2 x 1) (2)
	1.4.4	Donderstorm kan gepaard gaan met reënval Daar sal genoeg water vir gewasse en diere wees Daar sal genoeg water vir huishoudelike gebruik wees	(Enige 2 x 1) (2)
	1.4.5	Swaar reënval kan flitsvloede veroorsaak wat kan lei tot die vernietiging van infrastruktuur en huise Die impak wat donderstorms op mense het, kan baie skadelik wees, bv. elektrifisering, skok en selfs sterftes Weerlig kan die omgewing vernietig Dit kan diere seermaak / bang maak Dit kan plantegroei verbrand	(Enige 4 x 2) (8)
1.5	1.5.1	Isobaar	(1 x 1) (1)
	1.5.2	(a) A – Hoogdruk	(1 x 1) (1)
		(b) B – Laagdruk	(1 x 1) (1)
	1.5.3	1 020 hPa	(1 x 2) (2)
	1.5.4	(a) Somer	(1 x 1) (1)
		(b) Laagdruk oor die binneland Hoogdruk verder van die land af weg	(1 x 2) (2)

1.5.5	Lugtemperatuur	16° C		
	Windrigting	Suidwes		
	Windspoed	10 knope		
	Neerslag	Geen		
	Wolkdekking	Bewolk	(5 x 1)	(5)
1.5.6			(1 x 2)	(2)

[60]**VRAAG 2**

2.1	2.1.1	C (geomorfologie)		
	2.1.2	A (Lakkoliet)		
	2.1.3	D (kontinentale drywing)		
	2.1.4	B (Pangaea)		
	2.1.5	A (kors)		
	2.1.6	B (Batoliet)		
	2.1.7	A (Mesa, butte en koniese heuwels)		
	2.1.8	A (gesteentesiklus)	(8 x 1)	(8)
2.2	2.2.1	Aardbewing	(1 x 1)	(1)
	2.2.2	A – Fokus B – Episentrum C – Seismiese golwe D – Verskuiwingslyn	(4 x 1)	(4)
	2.2.3	meer verwoesting	(1 x 1)	(1)
	2.2.4	Seismograaf	(1 x 1)	(1)
2.3	2.3.1	<i>Plooiing</i> is die buiging van gesteentes in plooi as gevolg van sterk drukkragte vanaf die kante, terwyl <i>verskuiwing</i> 'n skeur is wat in gesteentes ontstaan as gevolg van deurlopende spanning en drukkragte.	(2 x 1)	(2)
	2.3.2	(a) 'n Opplooi – antiklien	(1 x 1)	(1)
		(b) 'n Afplooi – sinklien	(1 x 1)	(1)
	2.3.3	(a) X – normale verskuiwing	(1 x 1)	(1)
		(b) Y – omgekeerde fout	(1 x 1)	(1)
	2.3.4	Spanningskrag	(1 x 1)	(1)

2.3.5 **Belangrikheid van die Victoria-meer**

Voorsien water vir huishoudelike en landboudoeleindes
 Indiensneming en werkskepping deur visvang
 Voedselvoorraad, gegee deur die per capita-vishoeveelhede sowel as
 die bydrae van vis tot dierlike proteïene op nasionale vlak
 Toeriste-aantreklikheid

Belangrikheid van die Kilimanjaroberg

Genereer inkomste vir die park en die plaaslike bevolking
 Dit verlig armoede
 Die skep van werksgeleenthede
 Dit verbeter infrastruktuur om tred te hou met die stygende parkpryse
 en toeristeverwagtinge

(Enige VIER. Moet na beide die Victoria-meer en Kilimanjaroberg verwys) (4 x 2) (8)

2.4	2.4.1	Gesteentes wat vorm wanneer magma afkoel	(1 x 1)	(1)
	2.4.2	Basalt Doleriet Graniet	(3 x 1)	(3)
	2.4.3	Magma – Gesmelte gesteentes	(1 x 1)	(1)
	2.4.4	Dit vorm wanneer die vrystelling van druk veroorsaak dat magma deur die swakpunt beweeg Die magma stol dan onder of op die aardoppervlak Dit word intrusiewe of ekstrusiewe stollingsgesteentes	(Enige 2 x 2)	(4)
	2.4.5	Gebruik van stollingsgesteentes Bevat waardevolle metale soos koper, goud, yster en mangaan Mynaktiwiteite kan plaasvind om inkomste te genereer Dien as boumateriaal Kan gebruik word om grafstene te maak	(Enige 3 x 2)	(6)
2.5	2.5.1	(a) 4%	(1 x 1)	(1)
		(b) 20%	(1 x 1)	(1)
	2.5.2	Fisiese verdedigingstelsel Goed inge oefende ontruimingsprosedures	(Enige 1 x 1)	(1)

- 2.5.3 Skade aan infrastruktuur
Lewensverlies
Besering van mense
Geboue verwoes
Vernietig landerye
Vernietig die natuurlike omgewing
Voorwerpe wat deur die aarde ingesluk word (Enige 3 x 2) (6)
- 2.5.4 Voorsien hulle van skuling
Voorsien hulle van kos
Dokters en maatskaplike werkers moet daarheen gestuur word om
beseerdes te behandel
Brandbestryders moet na Nepal gestuur word
Gee hulle geld om hul lewens te begin
Voorsien hulle van skoon water (Enige 3 x 2) (6)
- [60]**

TOTAAL AFDELING A: 120

AFDELING B**VRAAG 3****3.1 KAARTWERKBEREKENINGE EN TEGNIEKE**

- 3.1.1 (a) 5 meter (1 x 1) (1)
- (b) 5 keer kleiner (1 x 1) (1)
- (c) Dam (1 x 1) (1)
- 3.1.2 Oppervlakte = lengte (L) x breedte (B)
- = 1,2 cm x 0,8 cm
- = (1,2 cm / 10) x (0,8 / 10)
- = 0,12 km x 0,08 km
- = 0,0096 km² (4 x 1) (4)
- 3.1.3 (a) Verskil in hoogte = 209 m – 207,3 m
= 1,7 m (2 x 1) (2)
- (b) Geleidelik (1 x 1) (1)

3.2 KAART- EN FOTOTOEPASSING EN INTERPRETASIE

- 3.2.1 (a) Pad / Spoorlyn (1 x 1) (1)
- (b) Kromrivier (1 x 1) (1)
- (c) Reservoir (1 x 1) (1)
- 3.2.2 (a) Julie (1 x 1) (1)
- (b) Oktober (1 x 2) (2)
- 3.2.3 - Die landskap verloor vorm
- Dit lei tot agteruitgang van die land / verwoestyning
- Bo-grond / vrugbare grond met voedingstowwe gaan verlore
- Grond verloor sy belangrikheid vir verbouing
- Plant- en diersoorte wat verlore gaan deur die skoonmaak van plantegroei
- Dit bevorder gronderosie
(Enige TWEE) (2 x 2) (4)

- 3.2.4 - Damwater kan oorspoel en die nedersetting oorstrom
 - Hulle is op laer grond geleë
 - Muskiete in die somer wat malaria-siekte veroorsaak
 - Vuil water, veral in droë seisoene wat cholera veroorsaak
 (Enige EEN) (1 x 2) (2)

3.3 3.3.1 Geografiese Inligtingstelsels (1 x 1) (1)

3.3.2 Skuinsfoto (1 x 1) (1)

3.3.3

VERSKYNSEL	NODE	LYN	POLIGOON
Bewerkte landerye			X
Reservoir	X		
Hoofpad		X	

(3 x 1) (3)

3.3.4 (a) Data-oorlegging (1 x 1) (1)

- (b) - Rekenaars is vinniger
 - Meer inligting betree/kom die wêreld binne
 - GIS kan in die daaglikse lewe gebruik word
 (Enige EEN) (1 x 2) (2)

[30]

TOTAAL AFDELING B: 30
GROOTTOTAAL: 150